

Ceteris paribus

HET WOORD AAN...

Joost van Gemeren

Joost van Gemeren is wetenschappelijk medewerker Fysieke omgeving voor het Centraal Planbureau. *ESB* stelde hem een aantal vragen.

Waar werkt u momenteel aan?

Ik werk op dit moment aan twee onderzoeken. Het eerste is een verkennend onderzoek naar de efficiëntie van gemeenten, dat uiteenvalt in twee onderdelen. Enerzijds zijn samen met het COELO dertien gemeenten geïnterviewd over de vraag hoe ze omgaan met hun geld. Deze gemeenten lopen sterk uiteen qua omvang en locatie, zodat een zo breed mogelijk beeld verkregen kan worden. Ze hebben alle recentelijk een aanzienlijke financiële mee- of tegenvaller te verwerken gekregen, zodat het onmogelijk voor ze was om de status quo te handhaven. We hebben het met deze gemeenten over het aanbod van diensten en doelmatigheid. Anderzijds bestaat de studie uit een internationaal literatuuronderzoek naar twee vragen. Leveren de gemeenten de diensten waar de burgers behoefte aan hebben, en in hoeverre verschillen gemeenten van elkaar in kostenefficiëntie? Voor het tweede onderzoek kijken we samen met het Planbureau voor de Leefomgeving naar de vraag hoe Nederland er in 2030 en 2050 uit zal zien op het gebied van onder andere demografie, macro-economie en de arbeidsmarkt. Het gaat om de opvolger van de scenariostudie *Welvaart en leefomgeving* (WLO) uit 2006. We gaan uit van twee scenario's: in het ene groeit Nederland qua bevolking en economie wat sneller dan in het andere. Ik houd me zelf voornamelijk bezig met de vraag waar de arbeidsplekken zich zullen bevinden en in welke regio's men zal wonen. Trekt men weer naar groene leefgebieden, of zal Nederland verder verstedelijken?

Wat volgt er uit uw onderzoek?

Het literatuuronderzoek suggereert dat Nederlandse gemeenten er redelijk goed in slagen om diensten naar de behoeften van de burger aan te bieden. De literatuur is hierover echter niet unaniem. De verschillen in kostenefficiëntie blijken daarnaast vrij klein te zijn, met in het achterhoofd dat er nog wel wat hiaten zijn in de literatuur op

dit vlak. Uit de interviews komt onder meer naar voren dat gemeenten zoveel doen als nodig om hun begroting sluitend te krijgen. In tijden van krapte is de begrotingsdiscipline dus strakker dan in economisch voorspoedigere periodes. Hierbij wordt voornamelijk ingezet op doelmatigheidswinsten en later pas op het versoberen van het dienstenaanbod. Een laatste redmiddel is het verhogen van de belasting. We komen echter ook tot de conclusie dat meer econometrisch onderzoek gewenst is om deze resultaten te verifiëren. De resultaten van de nieuwe WLO zijn nog niet definitief.

Wat kan de beleidsmaker leren van uw onderzoek?

Op basis van onze eerste studie hebben we geen reden om ons ernstige zorgen te maken over hoe gemeenten met hun financiën omspringen. De WLO is bedoeld om zichtbaar te maken welke opdrachten de Nederlandse overheid op de lange termijn kan verwachten. Ook zullen de bevindingen bijvoorbeeld gebruikt worden in maatschappelijke kosten-batenanalyses. Daarnaast biedt het onderzoek bruikbare informatie voor woningbouwplannen.

UIT DE OUDE ESB-DOOS

VOORZIENINGEN OP PEIL

De kunst werd om onder druk van bezuinigingen het gemeentelijke voorzieningenniveau zoveel mogelijk op peil te houden. Hier en daar moest noodgedwongen tot sluiting van voorzieningen worden overgegaan. Toch waren er ook positievere effecten. De aanhoudende financiële nood bleek ook nieuwe impulsen aan de gemeentelijke organisatie te geven. Ineens kwam er weer vaart in jarenlang slepende reorganisatieprojecten. Verstarringen werden doorbroken, knopen werden doorgemaakt. Het oude spreekwoord dat de drukking van de melk de boter voortbrengt, bewees in menige gemeente zijn geldigheid.

Van der Geest, L. (1987) Gemeenten in verandering, *ESB*, 72(3607), 489.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in *ESB* en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.